

Dar Władysława Bartoszewskiego

24.08.1944 WOLNOŚĆ I MIŁOŚĆ

Głosniki całego świata krzyczą: Paryż jest wolny - Niemcy pobici. Dźwięki Marsyljanki rozbrzmiewają we wszystkich miastach wyzwolonej Francji. Nad stolicą zalewa się trójkolorowa flaga, znowu słychać hasła "Wolność, Równość i Braterstwo". Wraz z oswobodzeniem Paryża, obudził się do życia Naród Francuski, jakże inny od tego, który w 1940 r. rzucał broń i w tępej bierności oddawał kraj na pastwę wroga. Dziś oddziały Maquis wskrzesiły tradycje wielkiej Rewolucji, z pieśnią na ustach patrioci francuscy zdobywają miasta po mieście, wyprzedzając armie alianckie w zwycięskim pochodzie ku granicom Rzeczypospolitej. Jednego dnia padają dwa wielkie miasta: Paryż i Marsylia. Francja wkracza na drogę dawnej świetności. Skompromitowany rząd Vichy szuka ratunku u Niemców, którzy rozszerzonymi w przestrzeni oceanu rękami z byłą otępiatością na walloch się w grunty potęgę Hitlera. Nie ma już staliowych dyktatorów, nie ma wojsk pancernych Rorla, Gestapo jak szczyt ten, czego okretu ucieka do Linterlandu. Wzrost klęski jednych, stał się dniem zwycięstwa drugich. Lud paryski poraz drugi zburzył Bastilię. Ale właśnie w tym wielkim dniu Warty powstała Francja, walcząca Warszawa a z nią Polska i świat cały uświadamia sobie jasną, że do oswobodzenia Francuzów przyczyniły się obok wojsk amerykańskich, brytyjskich, kanadyjskich, oddziały polskie, które krwawiąc na najtrudniejszych odcinku normandzkiej i włoskiej kampanii walczyły "Za Naszą Wolność i Naszą". /red./

KAPITULACJA RUMUNII

Radio londyńskie podało: Rumunia przyjęła pokojowe warunki sprzymierzonych. Król Michał wydał oświadczenie do narodu, w którym ogłasza o końcu dyktatury Antonescu i utworzeniu nowego Rządu Zjednoczenia Narodowego. Zadaniem nowego Rządu jest przeprowadzenie rokowań pokojowych Rumunii z U.S.A., Anglią i Rosją. Z tą chwilą ustają walki z armią czerwoną. W dalszym ciągu oświadczył Król Michał powzięcia o nieznanym traktacie Wiedeńskim, który określił granice Rumunii przed wojną. Rumunie stają u boku aliantów do wspólnej walki przeciw Niemcom. W Rumunii zniesiono stan wojenny, obciznę i koncentrację, oraz ogłoszono amnestię dla więźniów politycznych. W skład nowego Rządu Rumunskiego wchodzi przywódca opozycji, o nastawieniu proaliantowym, z Maria i Bratianu na czele. Premierem Rządu został Gen. Csanatescu. Wiadomość o kapitulacji Rumunii była drugą sensacją dnia, obok Paryża.

WARSZAWA, 23.8.44

Dowódca A.K. Gen. Bór donosi: Nieprzyjaciół ogniem artylerii, roździerzy i lotnictwa nękał rejon Starego Miasta. Oddziały A.K. odbiły z rak Niem. Bank Polski. Toczyły się walki o pałac Ks. Janusza Hadziwizka przy ul. Bielańskiej, ataki odparto. Utraciliśmy ruiny remizy tramwajowej na Muranowie. W wielu punktach niebezpieczeństwo ogrodu tkwią na gruzach domów. Często dochodzi do walki wręcz. Na Mokotowie bez zmian. W walkach jakie się tam toczyły uprzednio brała udział kompania szkoły podchorążych C.B. sprowadzona z Poznania w pierwszych dniach sierpnia. Bombardowanie, nękanie ogniem artylerii, który niszczy dzielnice miasta stanowi ciężką próbę odporności zarówno dla żołnierzy A.K. jak i ludności cyw., których postawa jest wspaniała.

Radio "Białostocka" i P.A.P. z Warszawy podają: W rejonie Czerniakowa po drugiej stronie Wisły zaobserwowano 50 patroli wywiadowczych. Na Czerniakowie oddziały A.K. obsadziły budynek oficerski. Na fortach czerniakowskich Niemcy ustawili 4 działka, które zdobyliśmy. Niemcy atakowali bez skutku na Nowym Świecie barykadę za ul. A.K. przy ul. Góreckiej i Ordynackiej. Na ul. Kredytowej przed Urzędem Pracy rozbiliśmy 1 czołg typu "Goliat", zdobywając 50 kg. trotylu. Na skutek silnego ognia opuszczone zostały politechniki, zdobyto natomiast grzech P.A.S.P. przy ul. Piłsudskiego, gdzie padło 50 Niemców, a 100 wzięto do niewoli, m.in. kilku dygnitarzy hitlerowskich. W wypadku przeprowadzonym z rej. Starego Miasta na Ghetto zginął śmiertelnie zastępca naczelnika Z.A.P. por. Piotr, odznaczony poprzedniego dnia krzyżem Wirtuti Militari. Niemcy znowu spalili w śródmieściu szereg domów, m.in. przy ul. Wilczej nr. 19 i 32. Zniszczenia uległy ul. Wiejska, Frascati, Łatajki i część Al. Ujazdowskich. Przy ul. Senackiej spalono grzech Izby Przerobu.

Radio moskiewskie w dniu czwartkowym po raz pierwszy nadało specjalną audycję dotyczącą okrucieństw popełnianych przez Niemców na ludności cyw. i żołnierzach A.K. w Warszawie. Wobec tych zbrodni - mówi speaker radia moskiewskiego -

blednie wszystko co dotychczas Niemcy uczynili.

Radio niem. trzykrotnie już zawiadamiało o stłumieniu powstania w Warszawie.

Radio "Błyskawica" z dn. 24 bm. podaje: Wczoraj oddziały A.K. przeprowadzały liczne działania zaczepne w śródmieściu. Zaatakowano Komendę Policji na Krak.Przedm., przylegającą do Kościoła Sw. Krzyża. Atak rozpoczęto z 3-ch stron. Główne uderzenie skierowano było na tyły grachu od ul. Czackiego. Opór Niemców zaciekł. Wprowadzono do akcji "Tygrysy", działa i miotacze ognia. Stronę polską ochławiła brawura i niezwykła odwaga. Walki toczyły się również wewnątrz Kościoła Sw. Krzyża, w którym usadowili się Niemcy. Uwolniono tam 8 księży i 50 osób cyw. wraz z dziećmi, którzy byli trzymanymi jako zakładnicy. W walkach padło 30 Niemców oraz wzięto do niewoli 60, przeważnie żandarmów. Przy zdobywaniu Kościoła i Lorendy wybitną odwagą odznaczyli się strzelec "Leszczyna", strz. Broczkowski oraz 3 młode dziewczyny "Bożenka, Zula i Pączek". Wieża i fronton kościoła Sw. Krzyża ucierpiały na skutek walk. Jest to niepowetowana strata ze względu na to, że w kościele tym przechowywane było serce Chopina.

Dalszym sukcesem A.K. było zdobycie domu przy Al. Sikorskiego i Brackiej, w którym mieści się restauracja "Cristal". Jest to ważny punkt ze względu na arterię wylotową, prowadzącą z mostu Poniatowskiego. Na dolnym Mokotowie zdobyto Sielce. Niemcy atakowali ul. Długą w kier. Leszna, i Bielańskiej i Nalewki oraz w kier. Pl. Krasińskich. Mimo użycia czołgów - ataki odparto. Barykada na ul. Długiej utrzymana, mimo, iż czołg typu "Tygrys" oddał do niej 80 wystrzałów, popartych atakiem piechoty. Nieprzyjacielskie ataki na placówki nasze przy ul. Królewskiej 27 i fabrykę Bormana spełzły na niczym. Własne natarcie przeprowadzone przy ul. Króchalnej i Rynkowej doprowadziło do zlikwidowania 1 ckm z obsługą. Na ul. Grzybowskiej i Valiców uszkodziliśmy 1 czołg, zdobyliśmy 1 miotacz min. Na Pl. Grzybowski - 1 tankietkę. Dalsze walki toczyły się w rej. ul. Wilczej, Kruczej i Wspólnej. Duży oddział wojska węgierskiego z Modlina przetransportowano na połudn. Mokotów.

Polskie Radio Warszawa w dniu dzisiejszym o godz. 10.35 podało o walkach w rej. Emilii Plater i Koskowskiego, gdzie zdobyto kompleks budynków Politechniki. Na ul. Hipoteckiej zestrzelono 1 samolot niem., który spadł, powodując wybuch bomb. Samolot spłonął doszczętnie. Szpital Elżbietanek na Mokotowie jest w naszym ręku. Jest on dobrze zaopatrzony. Wzięto tam dużo jeńców. Oddziały A.K. w brawurowym wypadzie zaatakowały Uniwersytet od strony Krak.Przedm. Wypadu dokonały 2 samochody panc., z których wysadzono specjalne oddziały z miotaczami min. Zaatakowani w bunkrach Niemcy ratowali się ucieczką w głąb parku. Zdobyto 2 km, 5 km, 100 granatów i amunicję. Podpalono barak. Jednocześnie drugi oddział zaatakował gmach Uniwersytetu od strony ogrodu; wzięto 2 jeńców.

Artyleria niem. z Mokotowa ostrzeliwała Międzylesie i Radość. Od strony Radzymina słychać było odgłosy toczących się walk.

Akcja powstańcza w Warszawie jest filmowana przez specjalnych operatorów, którzy częstokroć sami biorąc udział w oddziałach A.K. z narażeniem życia filmują sceny z walk ulicznych. Zdobyte grachu P.A.S.T.-y przy ul. Zielnej zostało natychmiast sfilmowane i wyświetlone ku niebywalemu entuzjazmowi żołnierzy A.K. i ludności cyw.

Z okazji uwolnienia Paryża żołnierze A.K. przesłali pozdrowienia dla bratnich oddziałów Maquis. Audycję tę nadaną w jęz. francuskim przez Polskie Radio w Warszawie zakończono okrzykiem: "Niech żyje wolna Francja, niech żyje wolna Polska".

Z ODCINKA ŻOLIBORSKIEGO. Korenda obwodu komunikuje:

Położenie własne - W dniu 22.8 bez zmian. Patrole nasze dotarły na Bielany i Marymont.

Położenie npla - Npl. w dn. 22.8 nie przejawiał działalności. W ciągu całego dnia wzmocnił ogień artyleryjski i moździerzy na teren Żoliborza. Z Bielany wycofane zostały oddziały kozackie, ukraińskie i węgierskie i przesunięte w stronę Boernerowa. Stwierdzono ruch pociągów w kier. zachodnim. Zmniejszono załogi w CIWF. Na Żoliborzu w ciągu przeprowadzonych 10 ataków npl. stracił 100 zabitych.

FRONT ZAC. ODNI. Londyn 23.8.44

Dzień wczorajszymi był decydującym momentem w walce o Francję. W godzinach wieczornych podano wiadomość, że Paryż został oswobodzony. Gen. König wydał rozkaz, w którym pisze: "Po czterech latach walki podziemnej, oddziały Maquis w ciągu 4-ech dni uwolniły Paryż od Niemców." Oddziały franc. A.K. zdobywały Paryż dzielnicami, posługując się art. i bronią polową. Wszystkie gmachy publiczne zostały opanowane. Policja francuska zdobyła Urząd Prefektury. Członkowie Rządu Vichy uciekli lub zostali aresztowani. W związku z zajęciem Paryża w Algierze odbyły się spontaniczne demonstracje. Dzwony w kościołach biły przez 20 minut, a działa oddały 100 strażaków. Zajęcie Paryża zbiegło się z drugą radośną wiadomością, donoszącą o zdobyciu Marsylii. Był to wielki dzień wrartwychwstania Francji.

W całej Francji marsz sprzym. odbywa się w szybkim tempie. Oddziały dużymi skokami posuwają się za nplem, który w bezładnej ucieczce, kieruje się w stronę Sekwany pozostawiając na drogach sprzęt i uzbrojenie. Na wszystkich odcinkach frontu zdobywane są coraz to nowe miasta. W wielkim manewrze okrążającym na północny wschód od Sekwany dotarto do rzeki Rpte, zamykając w kotle silne oddziały niem. Wojska ameryk. w wyteżonym marszu osiągnęły brzeg rzeki Marne, zdobywając m. Leaux. Kocioł pod Palais został całkowicie zlikwidowany. Prowincja normandzka stała się kotłownią śmierci dla Niemców. Ilość jeńców jest tak wielka, że brak jest czasu na ich całkowite obliczenie. M.in. dostał się do niewoli Gen. Busser, dowódca VII armii niem.

Maquis opanowały Lyon. Na granicy hiszpańskiej zajęto m. Perpignan, w którym lądować miały samoloty alianckie.

Gen. v. Kluge otrzymał dymisję, na jego miejsce dowódcą frontu zach. mianowany został gen. plk. Model.

W połudn. Francji wojska sprzym. w ciągu 8-iu dni posunęły się 220 km w głąb kraju, zajmując m. Grenoble, ważny ośrodek komunikacyjny w rej. Alp francuskich. Na terenie m. Tulonu fr. A.K. toczy walki uliczne i znajduje się kilkanaście mtr. od portu. Zajęcie Marsylii wywołało popłoch wśród wojsk niem.

FRONT WSC. ODNI. Londyn 23.8.44

Rozpaczliwe próby niem. uwolnienia armii zarkniętych w kotle Ostonsko-Łotewskim spełzły na niczym. Wojska sow. odparły ataki i w przeciwnym kierunku przekroczyły drogę Talin-Łyga. Na północ i wschód od Warszawy unicestwiono wszystkie ataki niem. Na drodze z Białegostoku do Warszawy zdobyto ważny węzeł kol. Małkinia. Na północ od Małkini zajęto Zambrów. W pobliżu Przasnysza zajęto Chorzele. Na szerokości 65 km osiągnięto równinę dolnego Bugu, zajmując szereg miejscowości m.in. Kamieńczyk, Olechny, Grabiny. W sandomierskim zajęto Mielec.

Rozkaz Stalina doniósł o zdobyciu ważnego ośrodka produkcji samolotów w Dębicy, położonej w odległości 100 km od Krakowa. Przed podaniem do wiadomości faktu kapitulacji Rumunii, Stalin w rozkazie podał o zajęciu m. Valui, 60 km na połudn. od Jass. oraz m. Akherrann 15 km od brzegu Porza Czarnego.

WIADOMOSCI POLITYCZNE. Londyn 23.8.44

Prem. japoński Criso wezwał naród do największego wysiłku, wobec przygotowań npla do lądowania na wyspach japońskich.

Prem. Churchill odbył w Bzyrie konferencję z premierami Włoch i Grecji.

Pokwitowania.

J.A. - papier listowy, koperty i kalka. Stanisław - bibułka do maszyny.

Irena ztorowo - 15.-zł., P.C.K. - 160.-zł.